

«St. Olav» utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 30487. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5, I, er åpen hver dag kl. 10—3. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHOLD: Preken på nyttårsaften 1941 av biskop dr. Mangers i St. Olavskirken, Oslo. — Pavens julebudskap. — Imbredag. — Det lille 1-tall. — Enkle veiledninger til hellighet. — Er Gud til? — † Pater J. Wynen og pastor Josef Resch. — Et lite kursus i kirkelatin. — Herhjemme. — - og derute.

Preken på nyttårsaften 1941 holdt av biskop Mangers i St. Olavskirken, Oslo.

«Gud være takk for hans usigelige gave.» (2. Kor. 9, 15.)

Høytelskede i Herren!

Nyttårskveld trer Gud på en særlig måte fram for oss og taler til våre hjerter. Sjelden føler vi hans majestet nærmere enn nettopp denne årets siste dag på terskelen til det nye. Da klinger tidens og livets forgjengelighet til oss gjennom vår samvittighets røst: «årene kommer fra Gud og fører tilbake til Gud. Også dine år. Hva har du gjort med det som nå er gått?» Alvorlige spørsmål, for i livsens bok blir alle år tegnet opp og til slutt gjøres ballansen opp som aktivum eller passivum. Lykkelig du hvis du kan gå over i evigheten med et aktivum!

Tiden er Guds oppgave og oppdrag til oss. La oss i kveld spørre oss selv hvorledes vi i det forløpne år har løst oppgaven og utført oppdraget. La oss ikke beklage oss over at ennå et år er gått av de få vi har — la oss håpe og tro at det har øket vårt aktivum hos Gud. Dette håp og denne tro vil fylle oss med optimisme og sterkere livsvilje, for vi vet at over årene som kommer og går står Gud, og alt hva året har brakt ligger i hans hånd og vi vil få det tilbake, når vi på vår livsaften går inn til den evige dag — eller til den evige natt.

Alle vil vi den evige dag. Men derfor må også hvert av våre år bli et Guds år, annus Domini. Tiden må vi fylle med evighetsverdier ved å løse den oppgave Gud har gitt oss og utføre det oppdrag han har betrodd oss. Men har vi nå gjort dette i det forløpne året? Er vi så lykkelige at vi kan svare ja — la oss så i kveld beslutte oss til å fortsette framover på samme måte, bare ennå bedre! Må vi angerfullt svare nei — la oss da

be om tilgivelse som kong David i sin gripende salme «Miserere», og beslutte oss til å gjøre det annerledes og bedre i det nye året.

Som vi før prekenen har sunget «Miserere» skal vi nå etter prekenen synge «Te Deum», store Gud vi lover dig! For etter å ha bedt om tilgivelse for alt vi har syndet må vår hovedtanke ved årets slutt være å t a k k e G u d. Vi må jo se alt: fortiden, nåtiden og framtiden i lyset av vår hellige katolske tro — et lys som er s a n n h e t e n s lys og derfor lar oss se livet og livets omskiftelser klarere og bedre enn det kan skje i lyset av de livsanskuelser som stammer fra menneskene selv og som vel til en tid kan forkynnes med meget bråk, men likevel før eller senere synker maktesløse til jorden og begraves i stillhet som de myther de er, født av et eller annet århundre, født av tiden og ikke av evigheten. På evighetens grunn, på den evige sannhets og den guddomsåpenbarte tros urokkelige grunn står vi, og ut fra denne grunnvoll anskuer vi det som går og det som kommer.

Og først og sist takker vi da Gud for det gamle år som har bragt oss et helt år nærmere ham, vårt høyeste og evige mål. Dette er en overveldende tanke som ikke kan fattes av dem hvis livsanskuelse har rot i dødelige og feilende menneskesinn. Deres tanker styrter ofte menneskeheten i død og fordervelse — vi ser nå for øyeblikket med gru hvor de menneskelige livsanskuelser bærer hen! Vi opplever nå virkelig i hele deres utstrekning de ord som Gud talte til profeten Jeremias, da jødene hadde vendt seg bort fra Gud til de hedenske avguder: «Meg har de forlatt, som er kilden med det levende vann, og

de har hugget seg ut brønner, sprukne brønner, som ikke holder vann.» (Jer. 2, 13.)

Hvor høyt står ikke Guds sannhet over den smålige og egoistiske menneskeåndes forgjengelige anskuelser! Hvor høyt står ikke den kristne tro og Kirkens sannhet over alt det som menneskeånden kan uttenke eller skape. Derfor har vi all grunn til å takke Gud at vi i vår tro har et fjellfast fundament og gjennom dette er kommet ham et år nærmere — ham som ved våre års avslutning vil føre oss inn i vårt himmelske fedreland som vår sjel engang er kommet fra! La oss derfor takke ham fordi han har bevart oss i den tro han selv har gitt oss og som er vårt livs kraft og styrkende kilde i alle omskiftelser — kilden til vårt sinns fred og likevekt i en fredløs og urolig tid.

Vi vil også takke Gud for all den rikelige anledning vi i årets løp har hatt til å styrke oss ved fordypelse og bønn i hans hus, ved mottagelsen av de hellige sakramenter og ved anvendelse av de Guds ord som er blitt oss forkynt. Vi vil takke ham for alle de herlige kirkefester vi har feiret i 1941, og som har gitt vår sjel en fred og lykkefølelse som ingen jordisk makt kan skjenke maken til, men som heller ingen jordisk makt kan ta fra oss — selv om vi kan hende atter må stige ned i katakombene om vi ikke skulle bli tålt annetsteds:

Men — skal vi også takke Gud for alle de lidelser vi har måttet bære i året som gikk: for fattigdom, nød, savn, sykdom og motgang? For de sjelsesmerter som menneskenes ondskap og brutalitet mulig har voldt oss?

En alvorlig kristen, mine kjære venner, som kjenner ordene om Kristi etterfølgelse og vil leve sitt liv etter evangeliets budskap — han vil også kunne takke for all lidelse som rammer ham. Jeg vil så gjerne legge dere dette på sinne, men hva formår jeg med mine fattige ord? Jeg vil bare minne dere om de ord apostlen Peter skrev til de første kristne: «Når dere gjør godt og lider tålmodig, da tekkes det Gud. For det er dere kalt til siden Kristus har lidt for oss og etterlatt dere et eksempel, for at dere skal følge i hans fotefar. Han gjorde ikke synd og i hans munn ble det ikke funnet svik.» (1. Pet. 2, 19—22.)

Det er en kjensgjerning at lidelsen lutrer og fører til Gud. Den dypeste lidelse kan således bli mer verdifull enn den største jordiske rikdom. Det er en sannhet som det tar tid å lære å forstå — ungdommen gjør det sjelden. Og svake kristne som ikke har noen dyp og rotfestet tro kan også knuses under lidelsen fordi dens motstandskraft er for ringe. De er som stengrunnen i evangeliet eller som jorden der var full av tornekratt. Guds ord har ikke slått dyp nok rot og med hjemsøkelsene kommer da forargelsen og frafallet. Vi har derom et manende ord i evangeliet som Herren talte da han sa apostlene hva framtiden skulle bringe dem: «Da skal mange forarges og forråde hverandre og hate hverandre. Og mange falske profeter skal stå opp og føre mange vill. Og fordi uretten blir mangfoldig vil

kjærligheten kjølne hos mange. Men den som holder ut til enden, han skal bli frelst.» (24, 10—13.)

Ja, den som holder ut til enden han skal bli salig. Det er det ord som vi i aften skal ta med oss hjem og overveie. Den som holder ut i alle prøvelser, den som ikke lar kjærligheten kjølne, han skal få evighetens lønn. Dette er Herrens ord og om det gjelder hans utsagn: «Verbum Domini manet in æternum — Herrens ord blir evindeligh.

Vi må, mine kjære venner, ha en urokkelig tillit til vår tros kraft. Vi lever i en hard tid som krever sterke mennesker — mennesker av stål med hjerter av gull. Vær dere bevisst at Gud har gitt dere en særlig misjon i denne tid og gjør dere verdig til dens oppgave: å bevare og forsvare den katolske tro og dens verdier mot alle mørkets ånder. Deres barn og barnebarn må en gang kunne si: den gang, i en tung tid for Kirke og fedreland, har våre fedre og mødre forstått sin oppgave og ikke sviktet den. Ved sin troskap har de ført Kirken gjennom stormene til en fredfullere tid.

Jeg vet at det er mange av dere som er trofaste og jeg takker dere for det. Må vi alltid forbli tro mot alle hellige idealer! For å besegle denne vår troskap vil vi nå alle av hjertet istemme «Te Deum» — som en lovprisning og takk til Gud. Og sammen med denne takk vil vi la en inderlig bønn stige opp til Gud om at han atter vil forene menneskeheten i broderlig kjærlighet og gi oss freden og friheten tilbake, og at han særlig vil velsigne dem som nå i kveld ikke kan være blant oss og atter forene dem som nu er skilt!

Amen.

Pavens julebudskap.

Etter at Hans Hellighet paven som vanlig julaften hadde svart på kardinalkollegiets juleønsker, sendte han kl. 12.30 gjennom Vatikansenderen, et budskap ut til hele verden. Den hellige Fader begynner med å minne om det trøstefulle og vidunderlige ved julemysteriet og oppfordrer alle til å stå fast i troen.

Så går han over til å peke på årsakene til den nåværende verdenskonflikt. Hovedårsaken ser paven i den sosiale og individuelle avkristning, «den religiøse anemi» verden lider av, som får menneskene til å tre moralens prinsipper, Guds og Kirkens bud, under fotter og uegerlig fører til materialismen og egoismen, som igjen avler hat og misunnelse og konflikter.

...Deretter gir paven grunnlaget for en virkelig og holdbar fred, for en sann nyordning i verden, bygd på Guds lov og moralens prinsipper, på frihet og rettferd. Vi gjengir denne passus in extenso:

Denne krigs odeleggelse er altfor store til at den attpå skulle følges av en forgjeves og falsk fredens ulykke. For å unngå en slik ulykke bør derfor ikke bare det eller det parti, det eller det folk, men alle folk, ja hele menneskeheten samarbeide i energisk godvilje og med oppbud av alle sine resurser. Dette er en universell oppgave til det almene gavn, som krever hele kristenhetens samarbeide for å sikre de moralske og religiøse interesser i den nye stat, man ønsker å bygge.

Vi gjør der for bare bruk av Vår rett, eller bedre: Vi oppfyller en plikt når vi i dag på selve julaften — fredens og håpets soloppgang — med hele Vår apostoliske myndighet og av hele vårt hjertes trang henleder verdens oppmerksomhet på de farer, som truer med å umuliggjøre en fred der kunne egne seg som grunnlag for en virkelig nyordning og svare til folkenes håp om en roligere framtid.

En slik nyordning, som alle mennesker ønsker å se virkeliggjort etter denne krigens prøvelser og odeleggelse, må bygges på morallovens urokkelige og uforanderlige klippe, slik som Skaperen selv har åpenbart den i naturlovene og har hamret den inn i menneskenes hjerter med utslettelige tegn. Den offentlige mening i alle land og nasjoner må sørge for at denne morallov overholdes med en slik enstemmighet i ord og handling, at ingen tør trekke den i tvil eller forminske dens bindende kraft. Som et lysende fyrtårn må den med sine prinsipper styre menneskers og stater handlinger så de er nødt til å følge dens gavnlige og reddende direktiver, hvis de ikke vil se ethvert ærlig forsøk på å stabilisere en ny ordning strande. Vi vil derfor nå gjenta og utfylle det, som Vi ved andre anledninger allerede har uttalt Oss om, og fremsette noen nødvendige forutsetninger for en internasjonal ordning, som sikrer alle folk en rettferdig og varig fred, med tilfretshet og fremgang.

*

1) Innenfor rammen av en nyordning, grunnlagt på de moralske prinsipper, er der ikke plass for krenkelser av andre nasjoners frihet, integritet eller sikkerhet, uansett deres territoriale utstrekning eller forsvarsmuligheter. Hvis det er uunngåelig at de store stater — på grunn av sine større muligheter og større makt — må opprette økonomiske grupper seg imellom og med de mindre og svake nasjoner, skal likevel disse små nasjoners rett til frihet på det politiske område stå urokkelig fast, og likeledes — i tilfelle av konflikter mellom statene — deres krav til den nøytralitet, som tilkommer dem etter naturretten og folkeretten, og deres rett til å forsvare sin økonomiske utvikling, fordi de bare på den måten kan sikre sitt folks felles åndelige og materielle velvære.

...2) Innenfor rammen av en ny ordning på grunnlag av de moralske prinsipper er der ingen plass for åpen eller skjult undertrykkelse av de kulturelle eller språklige særegenheter hos de nasjonale mino-

riteter, for hindring eller innskrenkning av deres økonomiske muligheter, for begrensning eller odeleggelse av deres naturlige forplantningsevne. Jo mer samvittighetsfullt den kompetente statsmyndighet respekterer minoritetenes rettigheter dess sikrere og med mer utbytte kan de gjøre krav på disses lojale oppfyllelse av de borgerplikter som er felles for alle.

3) Innenfor rammen av en ny ordning på grunnlag av de moralske prinsipper er der ingen plass for smålige egoistiske beregninger, som går ut på å rive til seg de økonomiske resurser og felles råmaterialer, slik at nasjoner som er mindre begünstiget av naturen blir utelukket fra disse. Og hva dette angår er det en stor trøst for Oss å se, at nødvendigheten av at alle nyter godt av jordens goder også blir understreket av de nasjoner, som i tilfelle av dette prinsippets virkeliggjørelse ville komme under kategorien: «de som gir», og ikke: «de som får». Men det er i pakt med rettferdigheten at en løsning av dette spørsmålet — så avgjørende for verdensøkonomien — skjer systematisk og progressivt med de nødvendige garantier, så man tar lærdom av fortidens mangler og feil. Hvis man i den fremtidige fred ikke kan møte denne oppgaven med mot og besluttosomhet vil der i de mellomfolkelige forhold bli igjen en dypsittende, stor rot til bitre kontraster og misundelser, og dermed til begynnelsen på nye konflikter. Men man må være oppmerksom på at en tilfredsstillende løsning av dette problemet er på det inderligste forbundet med et annet hovedprinsipp i en ny ordning, nemlig følgende:

4) Innenfor rammen en ny ordning basert på de moralske prinsipper er der ingen plass — når engang de farligste åsteder for væpnede konflikter er ryddet av veien — for en total krig eller en vill og meningsløs opprustning. Det må aldri tillates at en verdenskrig med alle sine økonomiske og sosiale ruiner, sine moralske utskielser og forstyrrelser, for tredje gang bryter inn over menneskeheten. For å bevare den for en slik ulykke er det nødvendig at man går til en progressiv og ens begrensning av våpnene. Ulikheten mellom de mektige stater overdrevne bevæpning og de svake stater mangelfulle skaper en fare for folkenes ro og fred og krever derfor en alminnelig og forholdsmessig nedrustning, både hva fabrikkasjon og besittelse av angrepsvåpen angår.

...I overensstemmelse med den fred hvori nedrustningen blir virkeliggjort må man finne brukbare og for alle ærefulle midler til å gi loven: «pacta sunt servanda», «paktene må overholdes», de livsviktige og moralske funksjoner tilbake som tilkommer den i de juridiske forhold statene seg imellom. Denne normen har i det siste vært utsatt for foruroligende kriser og åpenbare brudd og har derved forårsaket en nesten uhelbredelig mistillit mellom de forskjellige folk og deres respektive styrere. Forat den gjensidige tillit kan gjenoppstå må der opprettes institusjoner, som støttet av alle menneskers respekt kan vie seg den edle oppgave å garantere den oppriktige overholdelse av traktatene og deres gjennomførelse etter rettens og likhetens prinsipper.

Vi skjuler ikke for Oss selv det fjell av vanskelig-

heter som skal overvinnes og den nesten overmenneskelige kraft og godvilje som utkreves av alle parter før de kan komme sammen for å løse den dobbelte oppgaven, Vi her har nevnt, men dette felles arbeid er i den grad nødvendig for en varig fred, at intet bør holde de ansvarlige statsmenn tilbake fra å påta seg det og samarbeide med den all gode viljes kraft — med en fredsvilje, som ene ser mot en god fremtid og derfor glemmer de triste minner om mislykkede forsøk i fortiden, og som ikke lar seg avskrekke av de kjempestore anstrengelser, som et slikt arbeid krever.

5) Innenfor rammen av en ny ordning, basert på de moralske prinsipper, er der ingen plass for forfølgelse av religionen og kirken. Fra den levende tro på en personlig transcendent Gud utspringer en sterk og motstandsdyktig moralsk kraft, som preger hele livslopet. Troen er nemlig ikke alene en dyd, men også den guddommelige port, som åpner sjelens tempel for alle gode egenskaper og former av den faste og ubøyelige karakter som ikke vakler når rettferdigheten er i fare. Dette har alltid gyldighet — men troen vil lyse mer når den hos statsmannen som hos den minste borger stimulerer til det maksimum av mot og moralsk energi som må til for å bygge opp igjen et nytt Europa, en ny verden, på de ruiner verdenskonflikten med sin vold, sitt hat og sin splittelse av sjelene har hopet opp. Hva det sosiale spørsmål angår, — som sikkert ved krigens slutt vil vise seg i høy grad akutt — har Våre Forgjengere og også Vi Selv vist veien til løsning. Men man må være klar over at det bare kan løses i alles interesse og bære god frukt, hvis statsmenn og folk, arbeidsgivere og arbeidere, er besjelet av troen på en personlig Gud, lovgiver og dommer, for hvem de må avlegge regnskap for sine gjerninger. Mens vantroen er den farligste fiende av en ny rettferdig ordning, er ethvert menneske som tror på Gud dens mektige forsvarer. Den som har tro på Kristus, på hans guddommelighet, hans lov, på hans gjerning for kjærlighet og broderskap blant menneskene, bærer holdbare stener til det sosiale nybygg; og dette gjelder enn mer statsmennene, hvis de viser seg beredte til å åpne portene og bane veien for Kristi Kirke, slik at den fri og uten hindringer kan stille sin overnaturlige kraft til tjeneste for forståelse og fred blant folkene, og konsentrere hele sin iver og kjærlighet om det veldige arbeid å hele krigens sår.

Det er derfor uforståelig for Oss hvordan forskjellige forordninger på enkelte steder kan sperre veien for den kristne tros forkynnelse, så det blir bred og fri passasje for en propaganda som bekjemper den. Man trekker ungdommen bort fra den kristne families velgjørende innflytelse og gjør den fremmed for Kirken, og man oppdrar den i en ånd, fiendtlig mot Kristus, ved å pøse inn i dem antikristelige ideer, grunnsetninger og praksis. Man gjør Kirkens arbeid i sjelesorgen og blant de trengende hårdt og vanskelig. Man miskjenner og forkaster dens moralske innflytelse på individet og samfunnet. Og alt det er så langt fra blitt mindre eller er opphørt under

krigen, men har tvert imot forverret seg i flere retninger. At dette og meget annet lignende kan fortsette under krigens lidelser er et trist tegn på den ånd, i hvilken Kirkens fiender, foruten alle andre tunge ofre, også legger på de troende den knugende byrde av en bitter frykt, som tynger på samvittigheten.

Gud vet at Vi elsker alle folk uten unntagelse med like stor kjærlighet. Og for å unngå selv skinn av partiskhet har Vi hittil pålagt Oss den største forsiktighet. Men forordningene mot Kirken og de mål disse forfølger er slike at Vi i sannhetens navn har følt oss forpliktet å uttale dette, også fordi der ikke skulle oppstå noen misforståelse blant de troende.

Paven slutter med å minnes alle dem som lider under nåværende trengsler og nedber Guds velsignelse over dem.

Til sist gir han sin velsignelse til hele verden.

IMBREDAG

det gamle norske navnet på kvatemberdagene.

Av Antonie Tiberg.

I den offisielle almanakk for 1942 finner vi ikke mer de kuriøse minnedager som i sin tid avløste de gamle helgennavn, slike som Johannes Bruns fødselsdag, Peder Claussøns dødsdag, den datum da juridisk embetseksamen ble innført i 1736; men isteden er mange av de gamle helgendager kommet inn igjen. Ca. 40 sto i almanakkene den siste menneskealder og som utryddelige. Nå har dette tall øket til det dobbelte, og dessuten finner vi ikke bare store gagndagen som sto før, men også de små gagndagene før Kristi Himmelfartsdag, og vi finner Hellig Legemsfest. Men så finner vi et ord som vel for de fleste er helt fremmed, enda det er godt gammel norsk ord: *im b r e d a g*. Det var våre forfedres ord for kvatemberdagene. Ordet er kommet fra angelsaksisk ymbrendagas (på engelsk: emberdays). Sannsynligvis er det latinske *quatuor tempora* blitt uttalt slik at det er kommet i stand en folkelig omtydning eller tilslutning til et angelsaksisk ord som betyr omløp, periode, og slik er det kommet til vårt land, hvor det ennå lever om enn i en noe annen mening. Imbruvika brukes således mange steder i landet om uken før jul. I vårt gamle mål fins mange sammen-setninger med ordet. Når presten forkynte kvatemberdagene, gav han imbrudagabod (påbud om kvatemberdagene). De uker som har kvatemberdager, ble kalt imbrudagavika, og de reknert etter disse dagene: mandag i imbrudagavika om høsten f. eks. Et sted tales det om meningen med disse fastedagene: en skal på dem be Gud om regn og grød på jorden, og her finner vi en annen folke-etymologi for ordet med tilslutning til det latinske ord *imber* som betyr en regnskur. Og så kalles imbredagene også skurdager, «fordi skurer heter imbres på latin», står det. Men det rimeligste er vel at ordet er kommet fra angelsaksisk til oss; vi fikk jo mange prester derfra.

Det lille 1-tall.

Det var en gang fire tall,
et alminnelig lite ett-tall,
et vennlig, rundt ni-tall,
et nøktern, hverdagslig fire-tall med spisse albuer
og så nok et lite ett-tall

1—9—4—1.

Når de kom gående med hverandre i hånden,
ropte folk: uha, gå deres vei!
Dere har vi nok av!
Vekk!

Av alt tungt her i verden
er det kanskje tyngst å være et tall.
Tabellen ble i sin tid skapt fra nedent,
nett og nydeligt,
først én — ett menneske som ble to,
han og hun ble til tre, til et geledd,
til så mange at en ikke orket telle mer,
men tok til å more seg med helt andre tall,
de tall som betyr å eie,
og for dem lot en seg gjerne slå ihjel
eller slo andre ihjel.
Fra det øyeblikk skammet tallene seg.
Det hjalp ikke at grekerne satte dem i høysetet
og bygget en fin usynlig verden
til hjelp for den synlige.
Det hjalp ikke at den unge kjærlighet sukket:
sytten år — all ting er deilig!
Å, vi går fort, svarte tallene,
som nå var blitt bitre, om litt er det hele forbi,
så kan dere ha det så godt.
Fra vennlige tall som skulle telle livet,
var de blitt til et gitter av svarte tegn,
som setter livet i bur.
Tall og tall, alle vegner tall,
kjempetall, som plutselig skyter med skarpt,
og over det hele marsjerer årstallene
som tilsynelatende ondskapsfulle overskrifter.

De fire små tall i 1941 var trette,
nå hadde de løpt spissrot fra januar til desember,
tilsmusset og tildengt med skjellsord,

og det skjønt året var som alle andre,
menneskene hadde bare funnet på
å bruke det forkjært,
umenneskelig forkjært.

Fort deg, svint deg! ropte 1-tallet, 9-tallet og 4-tallet
til det siste lille 1-tall, det ytterst på høyre fløy,
vi må se å få det overstått, bare komme vekk.
Men det lille 1-tallet orket ikke mer,
det ble svakere og svakere,
til sist snublet det og falt, mens de andre løp videre,
og min tro om folk så ikke ropte: Hurra!

Vi blir mishandlet, vi tall, gråt den lille forlatte,
dere skylder oss oppreisning,
før meg gikk 39, 40 i gulvet,
etter meg 42, kanskje mer,
en rekke av år full av yndige årstider,
som dere gjorde til én: redslen for vintren!
Dere glemte min vår, min sommer, min rikdom,
som så villig gir til dere alle,
jeg er skapt til å gi.
Med en gang slo klokken 12,
og det lille 1-tall falt hen i en dødlignende søvn
og drømte.
Det drømte
at menneskene kom og loftet det opp
og sa: undskyld, vi vet at du bare er et 1-tall,
men 1-tallet er det viktigste i hele tabellen,
vi trenger deg, vi trenger igjen å få et nytt år 1,
vi trenger å begynne forfra,
og så skal vi telle dere vakkert,
vi lover, vi lover, vi lover.

Ja, sukket det lille 1-tall smilende,
inne det gled inn i historien og den grå fortid,
hvis drømmer kan gå i oppfyllelse,
vil jeg gjerne være et tall,
et tall som telles med glede,
fordi det teller
menneskets utvikling.

Fornorsket etter et dikt av

KJELL ABELL

Enkle veiledninger til hellighet.

Ved Peter Schindler.

Hellighet betyr: sinnets og hjertets fullkomne underkastelse seg Gud — hvor en er satt i livet.

Fest ikke ditt hjerte til annet enn *hans vilje*, og gled deg når du får anledning til å ofre din egen for hans.

Strev etter dyp *indre fred*, bygget på hel og full anerkjennelse av Guds vilje.

Takk for de *lidelser* Gud sender deg, men la ham om å bestemme hvornår og hvorledes.

Vær tro, men ikke hysterisk, i de *små* ting — de store kommer senere.

Gå ikke og vent på *framtiden* — det er i oppfyllelsen av de nærmeste krav at du skal behage Gud. La ham bestemme hva som skal følge etter.

Små barn lever fra *dag til dag* — det er stor visdom, åndelig talt, i å gjøre det samme.

Gled deg alltid i Herren! Det kan ta et helt liv å lære den kunst, men den skal læres.

Vår troskap i troen, særlig om det er vanskelig — vinner nåde til dem som er ved å gli bort.

Tro ikke at din *selvfornektelse* er verdiløs fordi den til tider faller deg lett, for det er den kjærlighet som ligger bak den som gir den verdi.

Herrens mystiske legem, *Kirken lider* stadig som han selv led. Han venter medlidenhet av deg overfor de lidende.

Det er et tegn på at Satan er nødstedt når han om-danner våre *gode ønsker* og *reneste attrå* til fristelser.

Søk din styrke *direkte* i Gud, som begjærer hele din kjærlighet og all din fortrolighet.

Etterlev Herrens *skjulte liv* i Nasaret — kan du ikke utrette store ting så utrett små ting godt.

Selv når Gud *slår* meg vil jeg stole på ham — selv når han *skjuler* seg vil jeg elske ham — og i begge tilfelle med enn større troskap.

Søk å *se Gud i alt og allting i Gud*, for han er både i personer, foreteelser og ting.

Gud elsker oss ikke så meget for det vi *er*, men for det vi er *bestemt til å bli*.

Gi Gud *alt* hva han krever av deg — det har du i lengden mer utbytte av enn ved å forbeholde ham noe.

Vær *ikke redd* for hellighetens prosess i deg. Gud fordrer ikke mer av oss enn vi er i stand til å yde — eller bedre: han vil selv sette oss i stand til å yde hva han krever. Men hans hjelp kommer ofte først i den stund vi trenger den hårdest.

Vær forvisset om at hadde du ikke *prøvelser* og *kamper* hadde du heller ikke fortjenester, for da var det jo intet å overvinne.

Hva de *små ting* angår så husk at den største delen — de 30 av 33 år — av Herrens liv på jorden gikk med små ting og hverdagsliv. De små ting får betydning gjennom den kjærlighet hvormed de utøves.

Et godt råd mot *nedtrykthet* er å se bort fra seg selv og hen til Gud. Guds vesen er glede og fred. Han elsker deg av hele sin grenseløse evne til kjærlighet — som om du var det eneste vesen, verd å elske.

En kan forledes til å strebe etter å være god på *en forkjært måte*. Nemlig hvis en søker selv-glede eller åndelig velvære i stedet for kjærlighet til Gud og oppfyllelse av hans vilje. Den slags streben gir åndelig uro.

Alle mulige krefter drar oss så til en, så til en annen side, så vår bane går i sikk-sakk, men det gjør ikke så meget så lenge *retningen* går mot Gud.

Guds rike er *innen i oss*, ikke i våre omgivelser. Det er ikke de ytre forhold som gjør oss fromme, men hjertets forankring i Gud.

Lykke kan oppnås her på jorden, men ikke ved at vi selv foreskriver dens betingelser — bare ved at vi tilpasser oss Guds planer med oss.

Kjærlighet, offervilje og begeistring i Guds tjeneste er ikke *naturlige* egenskaper og vi søker dem forgjeves i oss selv. De må bes innerligt om, dag for dag — ikke som bønn om trøst men om styrke og bestandighet.

Guds *gaver* svarer oftest til vår *attrå*. Vi får i vårt åndelige liv hva vi innerst inne begjærer.

Legges *korset* på deg da elsk det og legg det på altret som et offer sammen med den korsfestede i hostien.

Streb av hele ditt hjerte etter å oppnå *troens ånd*. Den *kan* erhverves og dens frukt er sjelefred, men det koster stadig anstrengelse å få lov å beholde den.

Fall er bare skjebnesvangre hvis de tar motet fra oss. Hvis djevelen jubler over at vi faller, fremkaller vi hans vrede når vi atter reiser oss. Men den største ergrelse vi kan gjøre ham er at vi ikke oppgir vår fortrosthing, vår sjelefred og vår glede.

Hvis du *sammenligner* deg med andre gjør du ikke framskritt. Sammenlign deg med de muligheter Gud har nedlagt i deg til fullkommenhet.

(Forts.)

Er Gud til?

Av pater Leo van Eekeren. O. F. M.

Blant de mange unge som jeg i de senere tider er kommet i berøring med når de var i arbeidstjenesten har jeg så ofte hørt fremsatt spørsmålet om det virkelig er en Gud til? Om det var noe som kunne bevises eller om det bare var en from trossak. Men jeg har inntrykk av at dette spørsmål er et problem som beskjeftiger mennesker, moderne mennesker på alle alderstrinn. Jeg skal derfor nå besvare det ut fra vår hellige Kirkes forkynnelse.

Den åpenbaring som Gud gir oss gjennom naturen og det skapte kaller vi den *naturlige* åpenbaring, i motsetning til den *overnaturlige*. Mennesket behøver altså ikke å ty til denne for å erkjenne Guds tilværelse og hans skapermakt. Ved å betrakte alt det skapte som vi daglig har for øye forstår vi at Thomas av Akvin har rett og må ha rett, når han formulerer beviset for at det er et personlig vesen som vi kaller Gud til således:

«Vi ser at legemer uten fornuft kan handle og arbeide etter en bestemt plan. Det viser seg i at de følger visse bestemte lover — naturlovene — som redder dem fra kaos. Det råder altså ikke tilfeldighet i deres baner men streng lovmessighet. Men når de er uten fornuft vil de ikke kunne opptre lovmessig uten at de blir ledet av en som har forstand — som pilen der utskytes av en skytter mot sitt mål. Altså må det være et fornuftig vesen som styrer alle ufornuftige ting etter deres mål og dette vesen kaller vi Gud.» (S. Theol. I 9, 2 a. 3.)

Naturens orden, regelmessighet og hensiktsmessighet krever en skaper. Men, vil kan hende noen spørre, finnes denne orden, regelmessighet og hensiktsmessighet? Ja, for en overfladisk betraktning kan det mulig fortone seg som var dette ikke tilfellet, men det oppmerksomme øye vil snart komme til et annet resultat. Ikke minst om vi studerer de såkalte naturlover — det er underbart å se hvorledes de åpenbarer Gud og hans verdensplan.

Ta således tyngdekraften. Vel kjenner vi den ikke i dens vesen men bare i dens ytringer og følger. I begynnelsen, da verdensaltet ikke var annet enn en kolossal tynn gassmasse — etter Kants og Laplaces hypotese — begynte tyngdekraften å arbeide, hvorved tette kjerner oppsto i gassmassen. Disse ble stadig større og større og dannet til sist stjernene og planetene slik som vi kjenner dem den dag i dag. Fordi tyngdekraften virker den dag i dag er jorden som den er med sine mennesker og dyr — ble den opphevet ville alt falle fra hverandre og oppløse seg i vill kaos. Overalt i kosmos virker denne kraft, nøye tilpasset de forskjellige himmellegemers størrelse — jo større dette legeme er desto større er tyngdekraften på dets overflate hvis legemets substans har den samme spesifikke vekt. Enn videre holder tyngdekraften vårt planetsystem sammen. En forstår at det er en veldig kraft og en hensiktsmessig kraft — ikke minst fordi den holder vår jord i en slik avstand fra solen at livet på vår planet er mulig.

I sine virker taler Gud til menneskene og i planet-systemet har han åpenbart den avhengighet og den lydighet som hver skapning står i til ham og skylder ham. Som planetene, hver på sin egen bane, beveger seg om solen må alle skapte vesener, hver på sin egen måte, bevege seg om Gud ved å forherlige og tjene ham.

I elektrisiteten har vi en annen hensiktsmessig naturkraft. Vårt kjennskap til den går ikke lenger tilbake enn til slutten av det 18. århundre — i våre dager behersker menneskene den nesten helt og har tatt den på utallige måter i sin tjeneste. Men stadig har den noe hemmelighetsfullt over seg, som vitner om Skaperens allmakt og storhet, fordi den som tyngdekraften bare kjennes i sine utslag og følger, ikke i sitt vesen.

De krefter som Gud har anvendt da han bygget verden er mangfoldige og ufattelig store. Vi har fått en anelse om det ved radio-aktivitetens oppdagelse. Den viste oss at naturen ennå rommer veldig mengder av bundet energi — bare en flaske med 50 gr. uraniumoxyde innebærer en energi som svarer til den av 160 000 kg. stenkull!

Hensiktsmessige er alle disse krefter fordi de gjør den døde materie levende, så vi kan nyttiggjøre oss naturen. Og hensiktsmessige er de fordi de blir som allerede sagt Guds åpenbaring i naturen, Guds naturlige åpenbaring.

De lærde hjelper med i dette: man har nå travelt med å ville sammentrekke alle krefters mangfoldighet til én: elektrisiteten, og ved denne prosess forsterker de Gudsbeviset. Er hele verden skapt ut fra et grunnstoff kan alene et evig, et uforanderlig, et uendelig forstandig vesen ha gjort det. Kun en Gud, en Skaper kan av slike enkle midler danne det veldig utgrunnelige verdensalt som menneskeheten aldri helt vil kunne overskue. Slik åpenbarer Gud seg ved det skapte som den ene sanne Gud, uendelig rik og mektig i sitt vesen.

Leo van Eekeren.

Pater J. Wynen og pastor Josef Resch.

Det danske Vikariat har lidt et stort tap idet både pater Wynen i Holbæk og pastor Resch i Odense avgikk ved døden umiddelbart før julekveld. Pater Wynen var av nasjonalitet hollender, født i Limburg 1877. Allerede som ganske ung trådte han inn hos Montfortanerne og ble prestevigslet i 1903 for umiddelbart etter å bli sendt til Danmark, hvor han fant sitt virkefelt like til sin død. Han var Montfortanernes Superior Missionis og ualminnelig avholdt.

Pastor Resch feiret 11. desember sitt 40 års jubileum som prest i Danmark, hvor hans hovedvirke falt i Odense og København. Han var en sterk personlighet som navnlig som skriftefar fikk stor betydning. Det sto respekt av ham, men hans hjertelighet unnlot aldri å gjøre sin virkning og skaffet ham mange venner.

Begge de to nidkjære prester etterlater seg et stort savn. R. I. P.

Et lite kursus i kirkelatin.

XVI.

audire, å høre: nutid.

A. *audio* jeg hører.

audis du hører.

audit han hører.

audimus vi hører

auditis dere hører.

audiunt de hører.

1) Hittil har vi brukt verber som hører enten til A konjugasjon (f. eks. *amare*) eller E konjugasjon (f. eks. *videre*).

2) I I konjugasjon (f. eks. *audire*) er det vokalen I som dominerer. Sammenlign disse 3 nutider: *amo* (1. time), *video* (8. time) og *audio*. Da kommer du til å huske *audio* *audiunt* uten videre. Legg merke til at I finnes i hver person.

B. *Boy* som *audire*:

custodire å beskytte, bevare.

esurire å hungre (etter).

nescire å ikke vite.

scire å vite.
sitire å tørste (etter).
venire å komme.

- C. *ambulāre* å gå, spasere.
autem, men, dog, nemlig, da.
caecus, a, um blind.
claudus, a, um halt.
eum ham.
ex eller *e* (abl.) fra, ut av.
gaudēre å fryde seg, glede seg.
gáudium, glede, fryd.
justus, a, um rettferdig.
propterea derfor.
quia at, fordi.
signum tegn.
stare å stå.
surdus, a, um döv.
ubi? hvor?

D. OPPGAVE.

1. Dóminus custódit me.
2. Ecce ad te vénio, Dómine.
3. Dómine, tu scis quia amo te.
4. Nescimus — nescitis horam.
5. Signum non potéstis scire.
6. Caeci vident, claudi ámbulant, surdi áudiunt.
7. Beáti qui esúriunt et sítiunt justítiam.
8. Ubi sum ego, vos non potéstis veníre.
9. Sicut áudio, júdico, et júdicium meum justum est.
10. Qui ex Deo est, verba Dei audit. Propterea vos non audítis quia ex Deo non estis.
11. Qui habet sponsam sponsus est; amícus autem sponsi qui stat et audit eum, gáudio gaudet.

Herhjemme —

DE SOGNEPRESTER

som utsender menighetsblader anmodes i n n t r e n g e n d e om å tilstille redaksjonen av «St. Olav» et eksemplar av de utkomne numre. Det finnes ofte ting av almen interesse i disse sognemeddelelser, som vi med glede bringer til videre kjennskap blant trosfeller.

Oslo. Julen har tross alle ytre vansker hatt sitt tradisjonelle forløp. Midnattsgudstjenesten hadde gjennom mørket og smengden samlet mange mennesker i alle kirker og tilslutningen til kommunionen var stor. Også julens og årsskiftets andre gudstjenester hadde fulle kirker. Både de voksne og barnas juletefester hadde det beste forløp og både unge og eldre hygget seg ved alle de gamle skikker som holdes høyt i ære og besitter sin samlende kraft ubeskåret av tidens mange splittende tendenser.

O. K. Y. innledet som vanlig året med en nyttårsfest som tjener styret og festkomitéen til stor ære. Skjønt styret ved tidens ugunst er sterkt redusert tallmessig sett og p. t. må unnvære noen av sine beste krefter hadde dette beklagelige faktum åpenbart langt fra svekket de tilbakeblevnes initiativ og handledyktighet — det så snarere ut som det hadde incitert dem til ennå større innsats. De savnede kjente og kjære ansikter virket som en spore, og alle de mange

anstrengelser styret hadde gjort seg fant rikelig lønn i festens gode stemning og hele vellykkede forløp. Til stede var hs. høyærv. biskopen med sogneprestene Sund og Notenboom og kapellanen pastor Duin. Enn videre pater de Paepe, pater Novatus og pastor Taxt fra Bergen. Som alltid ved O.K.Y.s fester var det lagt megen vekt på bordet festlige utsmykning med vakre lyseffekter o. l. Velkomsttalen ble holdt anslående av festkomitéens formann Rolf Sand. Man hyldet biskopen med den vakre bispesang, skrevet av O.K.Y.s trofaste venn og velgjører mgr. K. Kjelstrup. Festtalen ble holdt av sogneprest Sund som inntrengende la de unge på sinne å passe på den kostbare tid så den ikke løp innholdslos fra dem. Dens oppgave var å berike personlighetlivet hos den enkelte og den ville alltid skape den sanne ungdomsglede om vi bare forsto å skjelle de falske og ekte verdier i den ut fra hverandre. Hermann Bongard talte for damene, og derpå fulgte megen og god underholdning: opplesning av «Fjortendagsposten», vakker sang av Ivar Asheim, akkompagnert av André Bongard, sketsj, opplesning av Sigurd Bruun Tønnesen og herlig pianospill av den unge kunstner Thoralf Norheim, som til sist spilte «Måneskinnsosonaten», så alle satt dypt grepet. Et tordnende bifall takket ham for hans elskverdighet. Biskop Mangers manet i en kort men intens tale de tilstedeværende unge til å gjøre sin plikt mot Kirke og fedreland, i kraft og trofasthet mot de blivende verdier. De måtte aldri bøye seg for mindreverdige idéer men slutte opp om sannheten og kjempe for den. Og biskopen avsluttet med å minnes og be et Fadervår for alle dem vi savnet i kveld.

Festen fortsatte for øvrig i de tradisjonelle former og ble av alle og med rette betegnet som i høy grad vellykket.

— og derute

St. Birgittafester i Altomünster. I Tyskland finnes det St. Birgittakirker i Wien, Baden og Danzig, men kun et eneste kloster for Birgittinerordenen, nemlig det i Altomünster ved München.

I oktober måned ble også der feiret minnefester i anledning 550 års dagen for St. Birgittas kanonisasjon. Det var samtidig 100 år siden at kong Ludvig I av Bayern hadde gjenåpnet klostret etter at det i 1803 var falt som et offer for sekulariseringen. Det teller nå 59 søstre. Festlighetene fant sted 7. og 8. oktober under presidium av prelat Sebastian Fischer fra München og viebiskop dr. Johannes Schauer, da erkebiskopen av München, kardinal Faulhaber er syk. Festprekenen ble holdt av prokuratoren for St. Ansgarius-virket for de nordiske kirker, dr. Peter Louis fra Köln. I sin åndfulle hyldelse til den svenske seerske, hvis mystiske skuen han sammenlignet med Dante og hvis fedrelandskjerlighet han sidestillet med jomfruen fra Orléans kom han inn på St. Birgittas sterke Sentire cum ecclesia. Hun hadde elsket sin Kirke som den gang gjennomgikk svære kamper, lidt og stridt for den. Sin sendelse til den apostoliske Stol oppfylte hun med urokkelig fasthet, og nettopp ved denne sin trofaste kjærighet har hun også et budskap til moderne mennesker. Festlighetene hadde samlet stor deltagelse og klostret mottok mange lykkønskningshilsener fra nær og fjern. Særlig glede vakte en hilsen fra den svenske generalpostdirektør med en samling av de vakre Birgittafrimerker som er utsendt i anledning jubileet.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo